

postmodernismul. Cu atât mai mare este meritul studiului *Finnegans Wake*, 628. *Romanul întunericului*, care, alături de *Ulysses*, 732. *Romanul romanului* și *O noapte cu Molly Bloom*. *Romanul unei femei*, formează un triptic ce îl consacră pe Mircea Mihăieș ca fiind drept unul dintre cei mai importanți exegeți ai operei lui James Joyce.

Vasile Spiridon¹

Cosmin Ciotloș, *Cenacul de Luni. Viața și opera*

Cosmin Ciotloș, *Cenacul de Luni. Viața și opera*, București, Pandora M, 2021, 464 p.

După ingenioasele investigații mateine din *Elementar, dragul meu Rache* (2017), Cosmin Ciotloș publică un op masiv, *Cenacul de Luni. Viața și opera* (Pandora Publishing, 2021), în care abordează, doct&prob, un subiect incitant, obligatoriu pentru înțelegerea optzecismului și, în sens larg, a traiectului literaturii române contemporane.

La origine teză de doctorat, volumul topește, în proporții indicibile, documentarea exhaustivă cu spiritul critic, reușind să transforme o monografie standard într-un adevărat spectacol de idei. În sprijinul acestei afirmații stau impresionanta bibliografie, cele peste 50 de pagini de note și corpolentul index de autori, pe care criticul le folosește dezinhibat, într-un discurs deopotrivă astuțios și convingător. S-ar putea crede că ne aflăm în fața unei cărți cu morgă academică. Nici vorbă despre așa ceva. Cosmin Ciotloș face dintr-o lucrare monografică un antrenant exercițiu detectivistic, construindu-și demersul inteligent, aidoma jocurilor de strategie. *Cenacul de Luni* este descris ca o grupare paramilitară, ca o veritabilă *testudo*, metaforă care sugerează solidaritatea acestor scriitori în confruntarea cu presiunile ideologicului și cu atacurile din „Săptămâna” lui Eugen Barbu. Deloc întâmplătoare, predilecția pentru un limbaj militarizat, sugerează ceva din tensiunea epocii și din luptele (de culise sau fățișe) care s-au dat pentru afirmarea unei grupări ce reunea tineri talentați, care au făcut front comun pentru apărarea și ilustrarea poeziei autentice.

Structura cărții este lămuritoare. După un necesar argument unde criticul își motivează opțiunea pentru această grupare, delimitându-și zona de interes, urmează un capitol dickensian, „Marile speranțe”, în care sunt urmărite, cu minuție, avaturile cenacului, de la momentul coagulării până la acela al desființării și al încercărilor de a supraviețui sub forme deghizate, menite a înșela vigilența cenzurii. Sunt apoi analizate atent atacurile orchestrate de Barbu&Co., într-o încercare de a înțelege adevăratele resorturi ale acestei rivalități care a făcut atât de mult rău literaturii române. Cosmin Ciotloș nu se hazardează în afirmații gratuite și nici în acuze apriorice, ci merge pe firul evenimentelor, (re)citind colecțiile principalelor publicații ale vremii, tocmai pentru o fidelă restituire a acestor tensiuni care au culminat cu atacuri grosolane și lovituri sub centură, care au dus la frângerea unor destine. Ultimul capitol, „Situații tactice”, este și cel mai relevant, fiind alcătuit dintr-o succesiune de portrete intelectuale, dublate de o analiză la firul ierbii, în care criticul caută să reconstituie, fără a privi cu mânie în urmă, valoarea fiecăruia dintre reprezentanții de seamă ai cenacului. De fiecare dată, el identifică diferența specifică, acceptând ce e

¹ Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău.

de acceptat din opiniile emise anterior, completând golurile sau, la rigoare, corectând ce e de corectat. E o abordare empatic-integratoare, ce trădează spirit critic și poziționări ferme, prin trierea severă a surselor și prin valorizarea obiectivă a textelor/volumelor invocate.

Volumul se remarcă nu doar printr-o corectă (re)așezare a trupelor în teren, care permite înțelegerea tabloului de ansamblu, ci și printr-o eficientă dirijare a lor, conturând astfel o imagine de ansamblu a Cenaclului de Luni, surprins nu doar din exterior, printr-o prezentare lipsită de aderență, ci și în dinamica sa, cu relațiile între scriitorii care au mărșăluit sub același steag și care au luptat împărțășind un set de valori și de convingeri estetice și extraestetice. Motiv pentru care cartea se citește alert, surprinzând înaintările și retragerile, mutările tactice ale protagoniștilor, nevoiți când să se retragă, când să se avânte în atac.

Lui Cosmin Ciotloș nu-i lipsesc nici formulările memorabile, călinesciene, într-adins căutate. El are slăbiciune pentru cuvântul sofisticat, pentru neologismul rarism. Îi place să epateze și nu se sfiște să o arate, găsim un adevărat răsfăț în combinarea latinismelor cu franțuzismele și mai ales cu anglicismele, ceea ce dă un aer *glossy*, cu diamante, întregului discurs, salvându-l de monotonie. Indiferent că scrie despre canonicii Traian T. Coșovei, Mariana Marin, Romulus Bucur, Florin Iaru, Ion Stratan, Alexandru Mușina, Ion Mureșan, Marta Petreu, Bogdan Ghiu, Ion Monoran, Viorel Padina, Daniel Pișcu, Ileana Zubașcu și Mircea Cărtărescu sau despre marginali a căror poezie nu s-a impus, Ciotloș reușește să coloreze nu doar un „ecosistem” literar și să dezamorseze o serie de legende legate de funcționarea cenaclului, dar mai ales să realizeze câteva studii de caz solide, echivalente ele însele cu niște micromonografii.

Scrisul său are nerv(i), mai ales în contrele polemice, unde amendează afirmațiile subiectiv-tendențioase ale lui Nichita Danilov, speculațiile hermeneutice ale lui Andrei Oișteanu sau ciupiturile critice ale lui Al. Cistelean. Ciotloș așază lucrurile în matca lor firească, printr-o riguroasă confruntare a informațiilor provenite din surse diverse și printr-o lectură contextualizată. Metoda sa detectivistică presupune restabilirea adevărului. Ea îi aduce satisfacții pe măsură, așa cum se întâmplă în cazul ineditelor Mariane Marin sau al comentariilor pe marginea volumului *Strada Castelului 104*, făcute de un misterios cenaclist al cărui nume nu este devoalat. Mergând pe urmele acestor adnotări, Cosmin Ciotloș face o dublă analiză interpretând nu doar versurile lui Mușina, ci și respectivele „stenograme de cenaclu”, care îi ridică numeroase mingi la fileu, oferindu-i posibilitatea confruntării unor grile de lectură diferite, din care câștigat iese chiar poetul.

Prin docta și incisiva prezentare a climatului literar optzecist și prin subtilele analize pe care ni le propune, *Cenaclul de Luni. Viața și opera* devine o lucrare de referință pentru cunoașterea nuanțată a acestei redutabile grupări literare. Monografia atipică a lui Cosmin Ciotloș devine un *nec plus ultra*, reconfigurând percepția asupra poeziei contemporane, printr-o mișcare similară cu aceea a (re)așezării plăcilor tectonice. Una pe care criticul o instrumentează cu autoritate și cu stil.

Adrian Jicu²

² Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău.